

Manifest humánnej pedagogiky

Preambula

Pred 25 rokmi skupina inovatívnych učiteľov vyhlásila manifest «**Pedagogika spolupráce**» (Peredelkino, 1986). V nasledujúcich rokoch boli publikované správy zo stretnutí učiteľov inovátorov, ktoré sa zaoberali rôznymi aspektmi kolaboratívnej pedagogiky: "Demokratizácia osobnosti" (Tsinandali, okres Telavi, Gruzínsko, 1987), "Metodika obnovy" (Moskva, 1988), "Vstúpme do novej školy" (Krasnodarský kraj, 1988).

Státisíce učiteľov s nadšením prijali myšlienky kolaboratívnej pedagogiky, ktorých tvorivá práca obnovila pedagogickú prax a posunula vedecké vedomie - princíp spolupráce sa stal vlastnosťou pedagogickej teórie.

Vzdávame hold pamiatke V. F. Matvejeva, šéfredaktora Učiteľskej gazety, a S. L. Soloveitchika, vynikajúceho učiteľa a mysliteľa, ktorí boli inšpiráciou pre tieto stretnutia.

Odvtedy sa život dramaticky zmenil: zmeny vo svete v posledných desaťročiach vyvolali hlboké obavy a znepokojenie o osud detí a vzdelávania, o osud vzostupu ľudstva, o zachovanie života na planéte Zem.

Je potrebné osvojiť si klasické pedagogické hodnoty s ich základnými pojmami duchovnosti a ľudskosti, lásky a dobra, mieru a dobroty. Iba zmenou pedagogického vedomia na základe týchto koncepcií bude možné prekonať "metlu" výchovy - autoritárstvo s jeho dôsledkami, ktorými sú rozmnožovanie duchovna a nemorálnosti v modernej spoločnosti. Nádej na obnovu pedagogického vedomia je na jednej strane inšpirovaná rastúcim záujmom spoločnosti o osud vzdelávania, na druhej strane rozvíjajúcim sa tvorivým potenciálom pedagogickej komunity.

Tieto dôvody a motívy motivujú nás - zástancov humánnej pedagogiky - vedúcich predstaviteľov humanistických pedagogických organizácií na rôznych úrovniach, ľudia rôznych národností a náboženstiev z rôznych krajín, Učitelia, vychovávatelia, rodičia, vedúci predstavitelia komunity, akademickí pracovníci, -

vyhlásiť «**Manifest humánnej pedagogiky**».

Za týmto účelom sme sa na pozvanie predsedu Medzinárodného centra pre humánnu pedagogiku Š.

A. Amonašviliho zišli na jeho vidieckom sídle v Bušeti (okres Telavi, Gruzínsko).

7. júl 2011 je dňom, keď sme vyhlásili

«**Manifest humánnej pedagogiky**».

Vyhlásenie

My sme spoluautori «**Manifest humánnej pedagogiky**»-

apelujeme na svetovú komunitu ľudí, ktorých znepokojuje súčasný stav výchovy a vzdelávania mladej generácie,

apelujeme na každého učiteľa, vychovávateľa, pedagoga, manažéra a pracovníka vzdelávania, každého rodiča

každého študenta pedagogických a nepedagogických univerzít a vysokých škôl, každého školaka

na všetkých ľudí, ktorým záleží na budúcnosti našej planéty.

Ponúkame «**Manifest humánnej pedagogiky**», ktorého myšlienky slúžia na duchovnú a morálnu formáciu mladej generácie v atmosfére ľudskosti a osobného prístupu k dieťaťu.

Vyzývame vás, aby ste sa spojili okolo «**Manifestu**» a spolupracovali na ozdravení a obnove sveta vzdelávania, aby každé Dieťa:

- **bolo vychovávané ako šľachetný a veľkorysý človek,**
- **bolo duchovne a morálne rozvinuté,**
- **získalo vedomosti, ktoré rozšíria jeho vedomie a pritiahnu k tvorivosti a tvorbe dobra,**
- **sa naučilo prejavovať, chrániť a presadzovať svoju slobodnú vôľu v živote,**
- **milovalo vlast', vážilo si stáročnú kultúru svojho ľudu a ľudstva.**

Ak chceme obnoviť svet vzdelávania na základe myšlienok humanistickej pedagogiky, budeme musieť vziať do úvahy a prekonať prekážky, ktoré sa objavujú vo vonkajšom svete i v našom vnútornom svete.

Mladí ľudia sa odkláňajú od hľadania zmyslu života

Svet sa rýchlo mení, ale nemení ho kultúra a snaha o Svetlo, ale vedecko-technický pokrok so svojim sociálnym postojom "vziať zo života všetko". Mnohé úspechy vedy a techniky nás samozrejme obohacujú, rozširujú obzory ľudského poznania. Ale spolu s nimi sú tu aj "výdobytky" v podobe prísne tajných zbraní hromadného ničenia, totálnej kontroly prostredníctvom univerzálneho "čipovania" a manipulácie vedomia a podvedomia ľudí a celých spoločností ľudí.

Podporuje túžbu mladých ľudí po veciach, podporuje túžbu po pôžitkoch, podkopáva rodinné, duchovné, náboženské a národné základy národov. Sex a záhaľka sú silne podporované. Vlády sú zvrhnuté, vojny vedené a národy zničené.

Prírodné katastrofy, ktoré sú čoraz častejšie, intenzívnejšie a desivejšie, ako sú zemetrasenia, cunami, záplavy, lesné požiare, epidémie nových chorôb, výbuchy v jadrových elektrárnach a muničných skladoch, havárie lietadiel, lodí a vlakov, treba vnímať ako ozvenu duchovného a morálneho úpadku človeka. Celé mestá sú naraz zničené a tisíce, státisíce ľudí zahynú.

Tieto globálne zmeny, ktorých sme všetci svedkami, sa odrážajú aj vo svete vzdelávania. V rôznych krajinách sa uskutočňujú reformy, ktoré spoločnosť vníma ako protiludské: vždy vedú k zníženiu vzdelanostnej úrovne ľudí a k prehnanej vášni pre pôžitky, materiálne statky a organizáciu vlastného života, a to aj na úkor iných. Takéto spoločenstvo ľudí sa dá ľahko riadiť a manipulovať.

Vo výchovnom procese sa mladí ľudia tvrdohlavo odkláňajú od vysokých ideálov, od hľadania zmyslu života a osudu, od predstavy služby ideálom, od duchovných požiadaviek, od zmyslu pre svedomie, povinnosť a zodpovednosť. Učebné procesy a ich formálne dôsledky sa kladú nad výchovacie procesy. Úlohy duchovnej a morálnej formácie mladých ľudí sú vytláčané zo sveta vzdelávania. Pojmy dobro a štedrosť, dobro a krása, spoločné dobro a duchovná dokonalosť, láska a oddanosť, vlast' a univerzálne hodnoty sa menia na prázdny zvuk. Prostredníctvom médií, internetu, štandardizácie obsahu vzdelávania, falošných pedagogických predpisov sa mladá generácia pripravuje na sebecký život, ale nie na ochranu a rozvoj samotného života, na zdokonaľovanie svojho duchovného a morálneho sveta a na upevňovanie spoločného dobra.

**Čo nie je z lásky k deťom,
je zo zlého**

Deti treba chrániť pred rozkladným vplyvom médií, pred náporom nemorálnych počítačových hier a zábavy, pred zlými predstaveniami a zlou hudbou, pred zásahmi dospelých, pred politickými ambíciami úradov.

Možno zavedenie trhového princípu do vzdelávania - alebo, ako to vyjadril K. D. Ushinsky, "merkantilný trend, ktorý začal prenikať do školského života" - považovať za prejav starostlivosti štátu o deti?

Dá sa tvrdiť, že násilné zavedenie jednotných štátnych skúšok do sveta vzdelávania je prejavom najoddanejšej lásky štátu k deťom?

Môžeme si myslieť, že zavedenie juvenilnej justície, ktorá pod zámienkou ochrany práv detí už pripravila státisíce z nich o šťastie mať rodinu a milujúcich rodičov, je potvrdením lásky a starostlivosti štátu o deti?

Čo povedať o zavedení tzv. služby ombudsmana v školách, o ich neospravedliteľnom vyšetrovaní a podnecovaní žiakov a učiteľov k vzájomnému udávaniu - je to tiež z lásky k deťom?

Takéto opatrenia sú hrubým pokusom regulovať morálku vo vzdelávacom priestore nie prostredníctvom výchovy, ale prostredníctvom "juvenilných" zákonov, ktoré ničia akúkoľvek výchovu. Vieme však, že ani jeden článok všetkých zákonov trestného, občianskeho a správneho práva, najmä juvenilného, nemôže byť spravodlivejší, silnejší a vyšší ako zákon morálky a svedomia.

Ak sa vo svete vzdelávania nič nerobí z lásky a citlivosti k deťom, všetko bude lož, ktorá vytvára zlo, všetko bude od zlého.

Tu vznikajú problémy.

Nikdy nebolo také strašné množstvo detí bez domova, zanedbaných detí, opustených detí, delikventov - a teraz je.

Ešte nikdy nebol taký hrozný počet detských samovrážd, agresie dospelých voči deťom - a teraz je.

Nikdy nebolo medzi deťmi a mladými ľuďmi toľko drogovovo závislých, fajčiarov, alkoholikov - a teraz je.

Pornografia nikdy nebola povolená v blízkosti detí a detská prostitúcia nikdy nebola taká rozšírená - a teraz je.

Nikdy neexistovalo nelegálne obchodovanie s deťmi, ale teraz áno.

Nikdy neexistoval mládežnícky fašizmus, nikdy neexistovalo podnecovanie národnostnej a náboženskej nenávisťi medzi mladými ľuďmi - a teraz je.

Spoločnosť a médiá nemilosrdne znečisťujú detskú reč vulgarizmami, nadávkami, hrubosťou, hulvátstvom, podráždenosťou a neúctou.

Srdce sa chveje nad nekultúrnosťou, bezhraničnou krutosťou detí, cynizmom, znesväcovaním posvätných vecí vlastného národa.

Nám sa to len zdá, že sily, ktorým čelíme, sú neprekonateľné

Nemôžeme zostať bokom od tejto reality, ktorá ničí osud mladej generácie a ničí svet vzdelávania, nemôžeme sa venovať len jednej úlohe: vybaviť mladú generáciu vedomosťami, zručnosťami a schopnosťami, presnejšie, pripraviť študentov na jednotné štátne skúšky, vybaviť ich do života, vštepíť im pochybnú "konkurencieschopnosť".

Deti musia byť chránené pred agresiou prostredia, pred silami temna.

Ako to však urobiť?

Sily, viditeľné i skryté, ktorým čelíme, sa nám zdajú neprekonateľné.

Ale nie: naše možnosti sú mocnejšie ako sila vonkajších síl; sú obsiahnuté v našom umení výchovy, v tej múdrosti, oddanosti, trpezlivosti a láske, ktorou naplníme svoj postoj ku každému Dieťaťu.

Naša výchova sa stane silnou, ak si uvedomíme, že proti temnote nemáme inú zbraň.

Naša výchova sa stane ochranným, ak budeme žiť spolu s Dieťaťom vo Svetle a s prácou Svetla.

Naša výchova bude víťazné, ak bude zamerané na odhaľovanie duchovného bohatstva Dieťaťa.

Výchova v týchto temných časoch je záchranou duší mladých ľudí.

Človek musí pevne vedieť, že v tejto službe nemá oddych a nesmie poľaviť v ostražitosti.

Zotrvačné autoritárstvo vo vzdelávaní

Veľký mysliteľ V. I. Vernadskij napísal: "V modernej sociálnej a spoločenskej štruktúre sa ľudstvo vo väčšej miere riadi ideami, ktoré už nezodpovedajú skutočnosti a vyjadrujú stav mysle a vedecké poznatky generácií, ktoré zanikli v minulosti."

Táto zastaraná myšlienka v našom spoločenskom a sociálnom zriadení je pedagogickým autoritárstvom.

Vo svete vzdelávania vládne inerciálne autoritárstvo. Ide o stáročia starú prax výchovy a vzdelávania založenú na nátlaku a násilí, na princípe "mrkvy a palice". Učí sa to v pedagogickej teórii a odráža sa to v pedagogických učebniciach a príručkách. Uznáva sa ako oficiálna pedagogika, na základe ktorej sa vypracúva obsah a metódy, učebnice, vyučovacie hodiny a vôbec celý vzdelávací systém vrátane príkazov a pokynov úradov a nimi uskutočňovaných reforiem. Filozofickým základom autoritatívneho pedagogického vedomia je materialistické vnímanie sveta. To diktuje hlavný cieľ vybaviť novú generáciu formálnym súborom tzv. «vzdelávacích štandardov». To je podstata prípravy mladej generácie na život. Keďže sa však dieťa považuje za prirodzene protichodné voči zámerom dospelých, ktorí sa oň starajú, pedagogickou normou je prinútiť ho, aby sa podriadilo vôli svojich vychovávateľov a učiteľov.

Autoritatívne pedagogické myslenie usmerňuje činnosť prevažnej väčšiny učiteľov, vychovávateľov, metodikov, pedagógov, školských psychológov a rodičov. Autoritatívny prístup je vďaka svojej tradičnej stabilite a všadeprítomnosti uznávaný ako samozrejma «pedagogická pravda». Hoci je faktom, že táto «pravda» vyvoláva hlbokú krízu vo vzdelávaní a stáva sa zdrojom konfliktov vo vzťahu medzi žiakmi a ich vychovávateľmi, žiakmi a učiteľmi, deťmi a dospelými. Ako povedal psychológ D. I. Feldstein: deti sú tu pre nás, ale nie v nás; my sme tu pre ne, ale ony nás do seba nepustia.

Musíme chrániť deti nielen pred násilím vonkajšieho sveta, ale aj pred sebou samými, ak sme autoritatívni učitelia, vychovávatelia, rodičia. Musíme sa dištancovať od falošnej pravdy autoritatívneho prístupu k deťom.

V autoritatívnom procese žiaci určite získajú určitú úroveň výchovy a rozvoja, mnohí z nich sú skutočne vybavení solídnymi vedomosťami, prejavujú talent a môžu sa stať slávnymi. Je to však triumf Pravdy?

Naši žiaci mohli prežiť svoje školské roky, detstvo a dospievanie oveľa radostnejšie a zmyslupľnejšie. Mohli by sa stať lepšími občanmi a objaviť svoju bohatú duchovnú a prírodnú podstatu tým najrozmanitejším spôsobom. A toto šťastie by sa dotklo takmer každého, keby bol ich svet vzdelávania preniknutý duchovným humanizmom.

Zvíťaziť nad sebou

Najväčší problém pri vytváraní humánneho sveta vzdelávania je v nás samých. Môže to byť naša zotrvačnosť a konzervativizmus, naša pripútanosť k autoritárskemu pedagogickému mysleniu, obmedzenie nášho vedomia v pazúroch materializmu, viera, že autoritárstvo je pravou cestou pedagogiky, lenivosť robiť niečo nové, odkaz na starobu atď.

Pre tých, ktorí majú málo lásky k deťom, u ktorých sa autoritárstvo a panovačná povaha stali povahovými črtami - ťažkosti so sebaapremenou budú samozrejme ešte väčšie. Okrem toho sa mnohí učitelia a vychovávatelia zo strachu pred svojimi nadriadenými boja byť príliš aktívni.

Musíte v sebe prekonať strach, musíte vykonať výkon - stať sa hrdinom ducha. Toto dobrovoľné rozhodnutie nezávisí od žiadnych vonkajších okolností, závisí len od nás samých. Osobnosť sa rodí v boji so sebou samou. Nebude to ľahký boj, ale je to dôstojný boj. Aby sme sa stali tvorcami humánneho sveta vzdelávania, aby naša subjektívna vzdelávacia oblasť prinášala radosť našim žiakom a študentom, budeme

potrebovať

- *priať rozmer duchovna do nášho vedomia a myslieť na jeho základe;*
- *zušľachťovať svoj charakter, zdokonaľovať svoje postoje k deťom a iným ľuďom;*
- *pestujte v sebe tvorivú trpezlivosť;*
- *zdokonaľovať umenie milovať deti, milovať blížneho a tešiť sa zo všetkého, čo je vznešené a krásne;*
- *riadiť sa pri riešení pedagogických problémov múdrosťou;*
- *čítať diela klasikov pedagogiky.*

Len v takomto boji môžeme prekonať, zvíťaziť nad všetkým, čo nás zväzuje s autoritárskym myslením a praxou. V tomto procese vzostupu nás bude povzbudzovať rastúca vzájomná láska a dôvera našich žiakov a študentov k nám a stále sa rozširujúce duchovné spoločenstvo s každým z nich.

Každý dosiahne povýšenie nad seba samého, ak budeme prísne dodržiavať tri prikázania:

Verte v neobmedzenosť každého Dieťaťa.

Verte vosvoju vlastnú Božiu iskru.

Verte v transformačnú silu humánnej pedagogiky.

Dieťa je spojením Neba a Zeme, Ducha a Hmoty.

«**Manifest**» nemôže obsiahnuť celú škálu humánnej pedagogiky. Preto sa dotkneme len jeho základných aspektov, predovšetkým duchovno-filozofických, a toho, ako vnímame Dieťa.

Materialistická filozofia považuje za základ myslenia tri dimenzie - čas, hmotu a priestor. Rozšírené vedomie však na čelo týchto dimenzií kladie ďalší rozmer - spiritualitu, ktorej jadrom je viera v Boha. Súhrn týchto dimenzií predurčuje systematický charakter klasického pedagogického dedičstva; dimenzia duchovnosti ho naplňuje múdrosťou a vedie ho do budúcnosti.

Význam duchovného rozmeru pre klasickú pedagogiku je základom náboženského učenia, kultúry a morálky. To však neznamená, že klasické pedagogické učenie je náboženské; zachováva si výrazne sekulárnu orientáciu.

Humánna pedagogika, ako ju navrhujeme, je dieťaťom klasickej pedagogiky. Akceptuje klasickú pedagogiku s podmienkou, že ponecháva priestor na to, aby pojem duchovnosti zahŕňal okrem iných zložiek aj podstatu klasického svetového náboženského učenia. Preto ako zmysel duchovnosti prijímame predpoklady v troch axiomatických postulátoch:

* *Realita Vyššieho sveta, Vyššieho vedomia, Boha.*

* *Skutočnosť nesmrteľnosti ľudského ducha
a jeho úsilie o večnú dokonalosť.*

* *Chápanie pozemského života ako úseku cesty
duchovnej dokonalosti a vzostupu.*

Z týchto predpokladov vyvodzujeme závery o filozofickom vnímaní dieťaťa:

- je zjavením (diktátom ducha) v našom pozemskom živote,
- je nositeľom svojho osudu, svojho poslania,
- má v sebe najväčšiu energiu ducha,
možnosť neobmedzeného duchovného rozvoja.

Duchovná podstata Dieťaťa je doplnená vedúcimi vlastnosťami jeho pozemskej psychologickej povahy:

- vášeň pre rozvoj,
- vášeň pre dospievanie,
- vášeň pre učenie,
- vášeň pre slobodu.

Takto chápeme celistvú povahu Dieťaťa: je plnosťou dvoch prirodzeností - duchovnej a materiálnej, z ktorých Duchovná Prirodzenosť je vedúca. Na základe toho:

vzniká nový základný princíp, ktorý hovorí, že celý pedagogický proces by mal byť prispôsobený celostnej povahe Dieťaťa a nielen jeho materiálnej prirodzenosti.

Autoritatívna pedagogika nemôže tento princíp prijať a uplatňovať, pretože je jej cudzí rozmer duchovnosti.

Pre humánnu pedagogiku je princíp podstaty blízky; má podmienky potrebné na jeho plnú realizáciu vo výchovnom procese: viera, láska, radosť, dôvera, trpezlivosť, láskavosť, súcit, vernosť, ušľachtilosť, veľkorysosť, duchovný život.

Pedagogická konštelácia slov

My - učitelia a vychovávatelia - máme posvätné slová, sú ako pedagogické súhvezdie, ktorým kontrolujeme úplnosť a smerovanie myšlienok a potvrdzujeme tvorivú prax. Rozširujú a pozdvihujú naše vedomie a vyzývajú k asketickej činnosti. Toto súhvezdie obsahuje slovné pojmy: **Učiteľ, Študent, Škola, Výchova, Vzdelávanie, Lekcia, Dieťa, Deti, Starostlivosť, Duchovnosť, Humánnosť**. Sú to pravdy pre naše humánne pedagogické myslenie.

Ale nastala katastrofa: nevedomosť vtrhla dovnútra, vytlačila zo svätých slov duchovnú podstatu a naplnila ich svojimi skromnými skúsenosťami. Tak sme dostali bezduchý a bezduchý skelet pedagogického vedomia:

Učiteľ - osoba, ktorá učí; lektor, učiteľ predmetu.

Škola - jeinštitúcia vzdelávania a výchovy.

Vychovávať - rásť, pestovať, vzdelávať, učiť pravidlám správania.

Vzdelávanie - učenie, osveta.

Lekcia - vyučovacia hodina - je hlavnou formou učenia.

Humanita - ľudskosť v spoločenskej činnosti; humánný - ľudský, citlivý, kultúrny atď.

Takéto významy môžu slúžiť len autoritatívnemu pedagogickému mysleniu.

Dimenzia spirituality nám pomáha pochopiť a obnoviť vnútorný význam týchto a iných pojmov a otvára pred nami krásne horizonty humánneho pedagogického vedomia.

Učiteľ je duša, nositeľka a daryňa Svetla.

Študent je duša, ktorá hľadá (túži) po Svetle.

Z ich stretnutia sa rodí *Lekcia* (pedagogický proces), zvláštne obdobie spoločného vznešeného života, v ktorom je rastúci ľudský žiak naplnený Svetlom od Učiteľa, povzbudený a ďalej vedený k tomu, aby šíril svoje dary ducha po svete.

Výchova, ako to vyjadruje samotné slovo, je výživou duchovnej osi rastúceho človeka, ktorá sa živí duchovnou potravou - obrazmi.

Vzdelavanie je sviatosťou zjavenia Božieho obrazu v človeku. Boží obraz sa v človeku prejavuje prostredníctvom prúdov vznešených obrazov krásy, lásky, dobroty a poznania. Zdrojom prúdov týchto obrazov je Učiteľ, Vychovávateľ.

Škola (latinsky *scalae*) znamená rebrík pre vzostup duše a duchovnosti človeka.

Tento rebrík je v Učiteľovi, vychovávateľovi, on je škola.

Dieťa je znovuzrodená nová bytosť.

Deti sú ľudia konajúci v pravde.

Starostlivosť sa chápe ako nasledovanie božského tajomstva.

Humánna pedagogika považuje za svoje kategórie: *Lásku, Vieru, Nádej, Radosť, Úspech, Spoluprácu, Spiritualizáciu, Inšpiráciu atď.*

Duchovnosť, Humánnosť a humánna pedagogika

Duchovnosť a *Humánnosť* sú základné pojmy a ak sa stanú kvalitou sveta vzdelávania, môžu prispieť k neustálemu evolučnému procesu zlepšovania ľudskej prirodzenosti. Sú oporou jednotlivca na jeho náročnej ceste zdokonaľovania a vzostupu, vedúcou silou jeho života a práce pre spoločné dobro.

Duchovnosť je čisto osobný stav vnútorného sveta každého človeka. Na základe ducha a duchovnosti sa v ňom zdokonaľuje duchovný život, ktorý zahŕňa myšlienky, pocity, zážitky, dojmy, záľuby, chute, vzťahy, túžby, sny, fantázie, svetonázor, morálku, hodnotenia... *Duchovnosť* spája všetko, čo sa vyskytuje vo vedomom a podvedomom svete človeka. Vo svojom vnútornom svete môže človek prežívať minulosť, prítomnosť a budúcnosť ako celok, žiť bez priestoru a času, konať činy, skutky.

Časť všetkého, čo dozrieva a rodí sa vo vnútornom svete, sa v závislosti od podmienok, účelnosti a pôsobenia slobodnej vôle človeka prejaví a presadí vo vonkajšom svete, v živote medzi ľuďmi.

Význam duchovnosti sa stane úplnejším prostredníctvom konceptu *Humánnosť*. O humánnosti sa uvažuje ako o procese hľadania nesmrteľného základu človeka - jeho ducha, jeho spojenia so Stvoriteľom a udržiavania tohto spojenia. Je to proces hľadania viery a prežívania viery. *Humánnosť* vnáša do duchovného života osobitný poriadok: v tomto procese vnútorného hľadania a nachádzania viery sa duchovný život usporadúva a harmonizuje, stáva sa zámerným tokom tvorivosti a kreativity.

Viera obdarúva človeka slobodnou vôľou a robí ho duchovne silným, prispieva k čo najplnšiemu prejavu a potvrdeniu vnútorného sveta vo vonkajšom svete. Človek sa stáva transformátorom vonkajšieho, materiálneho sveta, tvorcom života. Ľudstvo tak dáva smer hľadaniu a pohybu duchovného života a podporuje jeho prejavovanie vo vonkajšom svete v súlade so zákonmi lásky, krásy, morálky a všeobecne kultúry ducha.

Pojmy *duchovnosť* a *humánnosť* sú navzájom prepojené ako zmysel a cesta, ako obsah a forma. Spoločne tvoria význam humánnej pedagogiky: *Humánna pedagogika je teória a tvorivá prax formovania osobnosti rastúceho človeka prostredníctvom systému obsahov a prostriedkov vypracovaných na základe koncepcie duchovného humanizmu.*

Netvrdíme, že sme úplne a s absolútnou presnosťou odhalili významy *Duchovnosti* a *Humánnosti*, ako aj všetkých ostatných slovných pojmov, ktoré tvoria Pedagogické Súhvezdie. Hĺbkové hľadanie možných odchýlok nám odhalí nemenej dôležité aspekty ich obsahu. Súhrn už pochopených významov nám však umožňuje určiť spoločenské a osobné smerovanie človeka: *vytvárať okolo seba krásu a harmóniu života prostredníctvom vytvárania krásy a harmónie života v sebe.* To by sa malo stať prirodzeným stavom človeka.

Neexistuje zlatá stredná cesta medzi humánnou a autoritatívnou pedagogikou

Humánna pedagogika nie je naším vynálezom, jej zdrojom je klasické pedagogické dedičstvo. Pojmy "klasická" a "tradičná" sa niekedy chápu ako totožné alebo úzko súvisiace: tradičná pedagogika je údajne celoživotným lomom klasickej pedagogiky. Žiaľ, nie je to tak. Pojem "tradičná pedagogika" ("tradičné metódy", "tradičné postupy") by mohol byť zmysluplný, ak by odrážal úroveň uplatňovania klasických myšlienok v historicky ustálených podmienkach života. V skutočnosti však máme do činenia s dvoma rôznymi myšlienkovými smermi a pedagogickou praxou: autoritárstvo je charakteristickým znakom tradičnej teórie a praxe a humanizmus je charakteristickým znakom klasickej teórie a praxe. Ide o diametrálne odlišné prístupy k vzdelávacej praxi. Hoci treba poznamenať, že rôzne varianty tradičnej pedagogiky obsahujú mnoho cenných zovšeobecnení, ktoré predstavujú výdobytok pedagogického myslenia. Rozdiely sú však také hlboké, že hľadanie zlatej strednej cesty medzi tradičnou a klasickou pedagogikou nemôže byť úspešné. Stačí si len vybrať jednu alebo druhú formu myslenia a výchovnej praxe.

Najdôležitejšou črtou klasického pedagogického myslenia je, že na rozdiel od tradičného myslenia je **viacrozmerné**. Je založená na syntetickom celku duchovného a materiálneho, iracionálneho a racionálneho, náboženského a vedeckého, kozmického a pozemského. Akceptuje postulát večnosti ducha a smeruje človeka k takému pozemskému životu, ktorý je cestou rozvoja a zdokonaľovania ducha. Klasická pedagogika sa nepovažuje za vedu, ale skôr za mieru všetkých vied, za mieru samotného života, za univerzálnu kultúru myslenia.

Majstrami humanistickej pedagogiky sú klasici ako napr:

Marcus Fabius Quintilian,

Jan Amos Komenský,

Jean-Jacques Rousseau,

Johann Heinrich Pestalozzi, Konstantin

Dmitrijevič Ušinskij,

Adolf Disterweg,

Maria Montessori,

Anton Semjonovič Makarenko,

Janusz Korczak,

Vasilij Alexandrovič Suchomlinskij...

Okolo nich sa vytvárajú nádherné konštelácie vynikajúcich pedagogických mysliteľov, ktorí ďalej nesú pochodňu humanizmu vo vzdelávaní.

Duchovné a filozofické základy humánnej pedagogiky možno nájsť v dielach Konfucia, Lao-c', Sokrata, Platóna, Aristotela, Skovorodu, Berďajeva, Il'jina, Florenského a rodiny Rerichovcov... Oporu a inšpiráciu poskytujú sväté písma svetových náboženstiev - budhizmu, judaizmu, kresťanstva a islamu.

Autoritatívna pedagogika a humánna pedagogika: znaky rozdielov

Aby sme vám uľahčili výber, medzi autoritatívnym a humanistickým pedagogickým prístupom existuje množstvo ďalších rozdielov.

Autoritatívna pedagogika zakladá svoj vzťah k deťom - žiakom a študentom - na systéme odmiern a trestov, t. j. na donucovaní.

Humánna pedagogika vychádza z myšlienok duchovného spoločenstva, spolupráce a spolutvorby, ašpiruje od srdca k srdcu.

Autoritatívna pedagogika sa zameriava na formovanie vedomostí, zručností a schopností avyzdvihuje proces učenia.

Humánna pedagogika je zameraná na zušľacht'ovanie duše, srdca a mysle Dieťaťa a poznanie je koncipované ako cesta vzostupu k cieľu.

Autoritatívna pedagogika sa uspokojuje so zohľadnením psychologických charakteristík detí.

Humánna pedagogika prijíma Dieťa úplne a také, aké je.

Autoritatívna pedagogika hlása postulát prípravy nastupujúcej generácie na život.

Humánna pedagogika vychováva deti pre život a prostredníctvom života.

Autoritatívna pedagogika prispôsobuje Dieťa životu.

Humánna pedagogika vychováva transformátora života.

Autoritatívna pedagogika je v komunikácii s deťmi monologická.

Humánna pedagogika s nimi vedie neustály dialóg.

Výchovné procesy autoritatívnej pedagogiky sú formalizované a oficiálne, prísne regulované, naplnené mentorským tónom, nabádajúcim žiakov a študentov k povinnosti, záväzku, pozornosti, poslušnosti, zodpovednosti, nespochybniteľnosti...

Výchovno-vzdelávacie procesy humánnej pedagogiky sa riadia princípmi spolupráce, duchovného spoločenstva, vzájomného porozumenia, dôvery, tvorivej trpezlivosti, slobodnej voľby, radosti z učenia a lásky.

Autoritatívna pedagogika prijíma ako axiómu: zlo sa trestá, dobro sa podporuje; lenivosť sa odsudzuje, usilovnosť sa víta...

Humánna pedagogika je založená na axiómach: láska je vychovávaná láskou; láskavosť je vychovávaná láskavosťou; úspech je vychovávaný úspechom; ušľachtilosť je vychovávaná ušľachtilosťou...

Autoritatívna pedagogika je konzervatívna.

Humánna pedagogika je inovatívna.

Autoritatívna pedagogika poškodzuje zdravie detí tým, že provokuje učiteľov, vychovávateľov, rodičov k hnevu, hrubosti, vyhrážaniu, kriku, ponižovaniu, trestaniu...

Humánna pedagogika je preventívna a terapeutická, pretože každé Dieťa je v stave harmónie, radosti, duchovného spoločenstva, lásky a úcty.

Misa pedagogickej múdrosti

Klasické pedagogické dedičstvo v sebe nesie *misa pedagogickej múdrosti*, ktorého celý obsah nie je vlastníctvom histórie, ale prítomnosti a budúcnosti. V našej súčasnej realite patrí *misa pedagogickej múdrosti* nám - súčasnej generácii učiteľov a vychovávateľov. Môžeme si z nej vziať toľko, koľko sme schopní vziať, a môžeme ju obohatiť natoľko, nakoľko naša kreativita dokáže otvoriť nové brány vo svete vzdelávania.

Múdrosti z tejto misky nás - prívržencov humánnej pedagogiky - inšpirujú k tvorivosti a hľadaniu nových vecí, usmerňujú naše pedagogické myslenie a prax, pomáhajú nám zažiť veľkosť pedagogickej pravdy. Toto sú niektoré z hlavných múdrostí z tohto krásneho pohára klasikov pedagogiky:

- * *Naša duša je nebeského pôvodu.*
- * *Konečný cieľ človeka je mimo tohto života.*
- * *Duchovnosť je základom všetkého bytia, je večná a nesmrteľná.*
- * *Dieťa je mikrokozmos, ktorý dokáže obsiahnuť makrokozmos.*
- * *Zárodok vzdelania, cnosti a zbožnosti sú vrodené.*
- * *Semienka budúcej osobnosti dieťaťa sú v ňom zasiate od začiatku.*

- * *Deti sa nepripravujú na život, ale už ho žijú.*
- * *V detskej mise svieti zárodok semienka kultúry.*
- * *Skutočná výchova detí spočíva vo vzdelávaní sa.*
- * *V škole by mala byť prítomná primeraná religiozita.*
- * *V láske dieťa nachádza dvojnásobný zdroj rastu.*
- * *Bez duchovného spoločenstva sa vzdelávanie nemôže uskutočniť.*
- * *Aby učiteľ mohol dať dieťaťu iskru poznania, musí nasať more Svetla.*
- * *Pod humanistickým vzdelávaním rozumieme rozvoj ľudského ducha, nielen formálny rozvoj.*
- * *Skutočne humánný duch našich síl spočíva vo viere a láske.*
- * *Učenie musí predchádzať rozvoju a viesť ho.*
- * *Výchova ducha a morálky je základom každého vzdelávania.*
- * *Spolupráca je korunou ľudskosti.*
- * *V spolupráci s dospelým sa Dieťa stáva silnejším vo svojej intelektuálnej činnosti, než keď pracujú samostatne.*

Pedagogika pre deti Svetla

Svet hovorí o príchode novej generácie detí na Zem. Tvrdí sa, že dnešné deti sú výnimočné. Ich osud je vyšší ako osud ktorejkoľvek inej generácie. Nová generácia, ktorá sa rodí, sa bude veľmi líšiť od spôsobu života a túžob všetkých generácií, ktoré teraz žijú na Zemi. Rozdiel bude nasledovný:

Pre dnešné generácie je najdôležitejšie mať a zaujať.

Pre Nové Generácie je najdôležitejšie dávať a vracat'.

Heslom dnešných generácií je súťažiť a konkurovať.

Pre Nové Generácie bude heslom spolupráca a zjednotenie.

Moderné generácie sú deštruktívne.

Nové Generácie budú kreatívne.

Ovládanie vedeckých poznatkov je pýchou a slávou moderných generácií.

Pre Nové Generácie bude prvoradá múdrosť.

Moderné generácie sa riadia inteligenciou.

Nové Generácie sa budú riadiť intuíciou.

Moderné generácie sa obklopujú škaredými formami.

Nové Generácie sa budú obklopuvať krásou.

Dnešné generácie sa ohýbajú pod ťarchou utrpenia.

Nové Generácie budú nositeľmi Svetla a radosti.

Dnešné generácie sú obmedzené.

Nové Generácie budú žiť v slobode.

Prvá vlna nových generácií už prebieha. Tvrdí sa tiež, že takmer všetky deti sú zástupcami tejto vlny. Označujú sa rôzne ako Deti Svetla, Hviezdne Deti, Deti s Kozmickým Vedomím.

Tieto deti sú múdre, všestranne nadané, prejavuje sa u nich skorý vývoj, niektoré z nich majú nezvyčajné schopnosti, malé deti niekedy hovoria o veciach, ktoré sú pre nás zvláštne. Sú otvorení a sebavedomí.

Sú však zraniteľní voči hrubosti a násiliu. Sú zraniteľné voči hrubosti a nedôvere zo strany dospelých. Nudia sa v prostredí, kde im nerozumejú, v škole sa veľmi nudia. V autoritatívnom prostredí, kde vládne ľahostajnosť a nezáujem a kde sa im nedôveruje, sa zlomia, psychicky ochorejú, uzavru sa do seba, stanú sa zúfalými, neporiadnymi, stanú sa Deti sú "hyperaktívne", získavajú zlé návyky, utekajú od svojich rodín a niekedy spáchajú samovraždu.

V prostredí porozumenia, lásky a rešpektu sa však ich schopnosti rýchlo rozvinú, darí sa im a tešia sa z priateľstva a spolupráce.

Čo máme robiť?

Akceptujeme tvrdenie o príchode Generácie Svetla, Indigových detí, súhlasíme s tým, že prinášajú svoje poslanie a nový spôsob života, aby urýchlili evolučný vývoj ľudstva, alebo takémuto tvrdeniu neveríme?

My, humanistickí pedagógovia, berieme dnešné deti ako predstaviteľov Svetla a usudzujeme, že deti Svetla potrebujú rodičov, učiteľov a vychovávateľov, ktorí sa tiež usilujú o Svetlo.

A akú pedagogiku potrebujú deti svetla?

Potrebujú pedagogiku lásky, láskavosti, porozumenia, povzbudenia, inšpirácie, empatie a ochrany. Potrebujú pedagogiku, ktorá rozvíja ich duchovnosť, ušľachtilosť, veľkorysosť, rozširuje ich poznávací elán a vedie ich pri hľadaní ich osudu.

Toto je humánna pedagogika.

Čo závisí od nás

Nikto z nás - učiteľov, vychovávateľov, rodičov - nie je malý človek, na ktorom záleží len málo. Nemali by sme sa ponížovať, pretože od nás závisí veľmi veľa: sme hlavnou silou vo svete vzdelávania, a preto je osud našich detí v našich rukách.

Stačí si uvedomiť, že "vec, na pohľad skromná, je jednou z najväčších príčin dejín... na tejto veci sa zakladajú kráľovstvá a žijú z nej celé generácie".

Svet potrebuje oddaných stúpcov Pravdy a Dobra.

Svet potrebuje živých, aktívnych nositeľov Svetla, ktorí bojujú proti nevedomosti a nerestiam ľudstva.

Svet potrebuje odvážnych služobníkov pre ich poslanie, ich povinnosť.

Vzdelávanie nemôžeme ponechať na súčasnosť, na nevedomosť. Bohužiaľ, ľudia pri moci nie sú vždy múdri a majú záujem o večné. Mnohí z nich sa spravidla nezaoberajú najhlbšími problémami výchovy mladej generácie, ale malichernými, vonkajšími, politickými otázkami. Úrady sa niekedy trpkó mylia, keď svetu vzdelávania vnucujú svoje politické, a teda krátkozraké rozhodnutia.

Musíme sa vyhnúť ilúziám v reformách vzdelávania a nepodľahnúť im, inak sa sami staneme spoluvinníkmi poškodenia vzdelávania, alebo skôr poškodenia osudu Generácie Detí Svetla, osudu každého dieťaťa, a teda aj nášho vlastného osudu.

Je načase, aby sme si uvedomili, že už nie sme vojakmi žiadnych straníckych generálov.

Ak vieme, k čomu sme povolani a aká veľká je naša zodpovednosť, budeme sa riadiť len svojím pedagogickým svedomím.

Humanistická pedagogika je najvyššou úrovňou myslenia a praxe. Nemala by sa zamieňať s autoritatívnou pedagogikou. Je teda na nás, či sa svet vzdelávania stane humánnym alebo zostane autoritárskym. Každý z nás je tvorcom svojho subjektívneho vzdelávacieho poľa okolo seba. Táto oblasť neexistuje bez našej osobnosti; je to to, čím sme, naše presvedčenie a túžby, náš osobný charakter a morálka.

Vo svete vzdelávania vždy pôsobili učители a vychovávатели s bohatým duchovným svetom a vysokou morálkou, ľudia ctižiadostiví, oddaní a ušľachtilí. K humanistickej pedagogickej praxi prichádzajú na základe svojho vnútorného volania a žiaci a študenti si ich obľúbia, cítia sa v ich blízkosti dobre a úspechy v učení a dozrievaní sa stávajú prirodzeným dôsledkom.

Mnohí z tých, ktorí si zvolili cestu humánnej pedagogiky, sa však musia a budú musieť zapojiť do náročnej transformačnej práce, aby sa pozdvihli na úroveň pochopenia a tvorivej implementácie myšlienok humánnej pedagogiky do edukačnej praxe.

Budeme potrebovať:

*rozšíriť svoje vedomie a naučiť sa myslieť a konať v súlade s koncepciou duchovna;
pestovať lásku k deťom a naučiť sa ju krásne niest';
stať sa závislým na zdrojoch pedagogickej múdrosti;
umenie výučby sa neustále zdokonaľuje, aby malo hlbší význam a elegantnejšie prevedenie;
pestovať porozumenie, trpezlivosť, šľachetnosť, veľkorysosť a vnútornú kultúru;
a samozrejme, zbaviť sa zlých návykov a sklonov, ak ich u seba spozorujeme.*

My, autori «**Manifestu**», prechádzame touto cestou, ktorá ako tvorivosť nemá koniec a nikdy sa neskončí. Prežívame v sebe hlboké uspokojenie z každého úspechu. Vidíme a tešíme sa z úspechov našich študentov a stážistov v komunikácii s nami, v obohacovaní a rozširovaní nášho osobného života a našich aktivít v spoločnosti.

Vaša účasť na tomto ušľachtilom procese spiritualizácie sveta vzdelávania pomocou myšlienok humanistickej pedagogiky posilní Svetlo vo vzdelávaní.

Do čoho nasmerovať našu tvorivú energiu

Humánna pedagogika nie je dobre vyšliapanou cestou, po ktorej by sme mali ísť. Každý si musí nájsť svoju vlastnú cestu, ale zároveň musí svoju tvorivú energiu nasmerovať na riešenie problémov, na ktoré sa humanistická pedagogika zameriava.

Úspechy nášho tvorivého hľadania budú, po prvé, odrazovými mostíkmi nášho rastu; po druhé, zdrojmi nasýtenia nášho subjektívneho výchovného poľa zmyslom života spolu s deťmi smerom k Svetlu; po tretie, našimi darmi ducha na univerzálny oltár humanistickej pedagogiky.

Načrtnime si niektoré z týchto otázok, ktoré je potrebné vyriešiť v teoretickej a praktickej práci každého z nás:

1. Duchovný život.

Je to vnútorný zdroj vzostupu ducha a zdroj činnosti človeka vo vonkajšom svete.

Ako môžeme obohatiť duchovný svet každého Dieťaťa svetlom a tvorivými obrazmi, ako môžeme v každom Dieťati vychovať **duchovnú osobnosť**, schopnosť žiť v duchovnom svete a prinášať dary svojho ducha do okolitého sveta? Ako žiť všestranný duchovný život a byť vzorom duchovnej činnosti?

2. Šľachetnosť a štedrosť.

Ide o najvyššie kvality ľudskej bytosti, ktorých pestovanie je cieľom humánneho výchovného procesu.

Ako ich rozvíjať v každom Dieťati, na akých príkladoch a s akým obsahom? Ako môžeme byť my sami ušľachtilí a veľkorysí v neustálej komunikácii s Deťmi, s každým Dieťaťom?

3. Prevzatie zodpovednosti za svoje myšlienky a slová.

Myšlienka a slovo sú mocné tvorivé energie - tvorivé, ak sú svetlé, a deštruktívne, ak sú temné.

Musíme vychovávať každé Dieťa k zodpovednosti za svoje myšlienky a slová, pestovať v ňom správny úsudok, jasné myslenie, jemné myslenie a, samozrejme, dobré rozprávanie, múdrosť, jemné rozprávanie. Ako to robíme? Ako chránime čistotu svojich myšlienok?

4. Zákon príčiny a následku.

Toto je univerzálny zákon **života**: človek neustále žne následky príčin, ktoré zasial predtým, a zasieva príčiny, ktoré budú mať následky v blízkej alebo vzdialenej budúcnosti. Inak povedané, sám si určuje svoj osud a v tom spočíva jeho vnútorná sloboda.

Ako pomôcť deťom pochopiť nemennosť tohto zákona? Ako naučiť každé dieťa aktívne "zasievať" príčiny v prítomnosti a vedieť analyzovať a robiť závery z rôznych dôsledkov, ktoré sa objavili v jeho živote? Ako my sami dodržiavame zákon príčiny a následku?

5. Zákon lásky.

Láska je všemocnou a všeobjímajúcou silou celého sveta vzdelávania.

Ako priblížiť lásku deťom a každému jednotlivému Dieťaťu tak, aby ju prijalo a podľahlo jej výchovnému vplyvu? Ako v nich pestujeme vzájomnú lásku k nám? Ako pestujeme lásku k blížnemu a ku všetkému? Ako zdokonaľujeme naše umenie milovať deti a každé dieťa?

6. Zákon duchovného spoločenstva.

Je základom a predpokladom vzdelania.

Ako rozvíjame toto spoločenstvo s našimi žiakmi, s každým dieťaťom? Ako ju môžeme rozvíjať? Ako ho používame? Aký by mal byť význam, obsah, osobitosti našej komunikácie s deťmi a s každým dieťaťom? Ako môžeme pestovať duchovné spoločenstvo v toku nášho vedomia?

7. Sebzdokonaľovanie.

Každý z nás je tvorcom vlastného subjektívneho výchovného poľa, do ktorého zapája deti alebo jednotlivé Deti. Sila a kvalita vplyvu tejto oblasti závisí od našej osobnosti a kultúry: charakteru, morálky, citov, myšlienok, vedomostí, túžob, svetonázoru. Naša vzdelávacia oblasť je odrazom toho, kým sme. Z toho vyplýva najzákladnejší problém humánnej pedagogiky - sebzdokonaľovanie.

Ako to robíte? Ako a v čom sa zlepšujeme? Ako dosiahneme, aby sa naše slová zhodovali s našimi skutkami? Ako rozšíriť naše vedomie? Kto nám v tom pomôže? Ako viesť deti na ceste k sebzdokonaľovaniu?

Zameranie humánnej pedagogiky hľadá odpovede aj na otázky týkajúce sa: **rozvoja viery, výchovy srdca, chápania zmyslu života, rozvoja sebapoznania, výchovy hrdinov, horizontov vedy v obsahu vzdelávania, tvorby vzdelávacích kurzov na základe humánnej pedagogiky atď.**

Samostatné otázky sú: **Ako zušľachtíme vedomosti, ako ich učíme «jazykom srdca», v akých formách krásy ich deťom predstaviť, v akých duchovných a morálnych dialógoch ich zaslať do detských duší.**

"Manifest humánnej pedagogiky" je Živý výtvor

Humánna pedagogika v tvorivej praxi učiteľov a v teoretickom výskume vedcov sa časom odhalí, rozšíri a prehĺbi. Konceptie a princípy sa spresnia, vedúce myšlienky sa zdokonalia a objavia sa nové formy a metodické cesty. Na ceste vpred sa bude text «**Manifestu**» priebežne dopĺňať, zdokonaľovať a aktualizovať a ďalej rozvíjať. Každý bude mať možnosť prispieť k tvorbe živej pedagogiky a bude svedomito skúmať nové skúsenosti a nové myšlienky, čím sa zdokonalia a obohatia myšlienky humánnej pedagogiky. Táto práca bude vychádzať zo základnej a nemennej koncepcie duchovného humanizmu v humánnej pedagogike.

Postoje úradov k humánnej pedagogike

Pozitívne hodnotenia myšlienok humánnej pedagogiky zo strany autorít a akademickej obce nás povzbudzujú.

Rozhodnutie Výboru pre vzdelávanie a vedu Štátnej dumy Ruskej federácie z 22.10.1998 uvádza

"1. Schváliť základné myšlienky humanisticko-osobnostného prístupu k vzdelávaniu detí vo všeobecnej škole, ktoré boli vypracované v Laboratóriu humánnej pedagogiky Moskovskej mestskej pedagogickej univerzity, ako jeden zo smerov rozvoja moderného vzdelávacieho procesu.

Výbor berie na vedomie pozitívnu úlohu vydavateľstva Amonashvili v tomto úsilí o vytvorenie Antológie humánnej pedagogiky, ktorá má byť dôležitým nástrojom na vytvorenie základu pre vzdelávanie učiteľov a ich osobný rozvoj.

2. Výbor považuje za vhodné vyzvať Ministerstvo všeobecného a odborného vzdelávania Ruskej federácie, aby sa oboznámilo s koncepciou humanisticko-osobnostného prístupu vo výchove detí."

V liste Ministerstva všeobecného a odborného vzdelávania Ruskej federácie zo dňa 30. 3. 1999 adresovanom vedúcim riadiacich orgánov sa uvádza: "Pri určovaní spôsobov skvalitňovania rozvoja stredoškolského vzdelávania Ministerstvo všeobecného a odborného vzdelávania Ruskej federácie upozorňuje na potrebu cieľavedomej práce na formovaní humanistického pedagogického myslenia učiteľov dvadsiateho prvého storočia, ktoré má svoje korene v hĺbke ruského a svetového klasického pedagogického dedičstva".

Po vypočutí správy "Humánna pedagogika: teória a prax" Prezídium Ruskej akadémie vzdelávania dňa 25.09.2002 rozhodlo: "Smerovanie práce zodpovedá svetovým tendenciám rozvoja výskumu vedy o človeku orientovanej na človeka, je realizované na vysokej odbornej úrovni a môže slúžiť ako základ pre riešenie teoretických a praktických problémov budovania systému vzdelávania a výchovy moderných detí".

Ministerstvo školstva, vedy a mládežníckej politiky Dagestanskej republiky vo svojom príkaze zo dňa 02.04.2007 uviedlo: "Schváliť činnosť laboratória humánnej pedagogiky a vzdelávacích inštitúcií republiky, ktoré sa zúčastňujú na experimente a aprobácie programov humánnej pedagogiky" a rozhodlo o rozšírení počtu experimentálnych pracovísk.

Ministerstvo školstva a vedy Chakaskej republiky podpísalo 25.10.2007 dohodu s Centrom humánnej pedagogiky Chakaskej republiky o realizácii spoločného dlhodobého projektu "Humanizácia vzdelávacieho priestoru v Chakaskej republike".

V oficiálnych listoch z 31. 5. 2011 a 7. 6. 2011 Komisia pre vzdelávanie, kultúru a vedu Národného zhromaždenia Lotyšska a Odbor pre vzdelávanie, kultúru a šport mesta Riga vyjadrili Medzinárodnému centru humánnej pedagogiky uznanie za jeho významnú prácu pri zvyšovaní kvalifikácie učiteľov v základoch humánnej pedagogiky, za rozvíjanie myšlienok duchovného humanizmu a ich presadzovanie v pedagogickej teórii a praxi Lotyšska.

O Medzinárodnom hnutí za humánnu pedagogiku

V posledných desiatich až pätnástich rokoch počet tých, ktorí sa hlásia k myšlienkam humánnej pedagogiky, narastá. Združujú učiteľov, pedagógov, vedúcich pracovníkov v oblasti vzdelávania, rodičov, lekárov, kultúrnych činiteľov, vedcov, študentov a mladých ľudí. Prichádzajú z celého sveta a ich počet sa počíta na tisíce.

Na medzinárodnej úrovni vzniká nová forma verejného vplyvu na vývoj sveta vzdelávania - *Medzinárodné hnutie za humánnu pedagogiku*.

Registrované organizácie:

Medzinárodná asociácia verejných združení «Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky»;

«Centrum humánnej pedagogiky», celoruská verejná organizácia;

«Celoukrajinská kultúrna a vzdelávacia asociácia pre humánnu pedagogiku»;

«Lotyšská asociácia humánnej pedagogiky»;

«Združenie pre humánnu pedagogiku v Litve»;
«Združenie pre humánnu osobnú pedagogiku v Estónsku»;
«Estónske centrum pre humánnu pedagogiku»;
«Centrum humánnej pedagogiky Chakaskej republiky "Škola života Š. Amonašviliho"» je
národná mimovládna organizácia;
Dagestanské republikové centrum pre humánnu pedagogiku;
Čečenské republikové centrum pre humánnu pedagogiku;
Medzinárodné sociálne hnutie "Starostlivosť o rodičov".
Medzinárodné centrum pre humánnu pedagogiku aktívne spolupracuje s vládnyimi a mimovládnyimi
inštitúciami vo viacerých krajinách:
Moskovská mestská pedagogická univerzita; Univerzita sv. Klimenta
Ochridského v Sofii. Univerzita svätého Klimenta Ochridského;
Medzinárodné Stolička UNESCO kultúry mieru и Demokratizácia Univerzity
svätého Ondreja v Gruzínsku;
Chmelnickej národnej univerzity, Ukrajina;
Národná pedagogická univerzita pomenovaná po N. N. Dragomanovovi,
Ukrajina; Ruský detský fond; Ruská federácia. N. Dragomanov, Ukrajina;
Ruskýdetský fond;
Novosibírskaa štátna pedagogická univerzita;
Medzinárodné centrum Rerikh, Moskva;
K.D. Ushinsky Juhoukrajinská národná pedagogická univerzita;
Ministerstvo školstva a vedy Chakaskej republiky;
Štátna vzdelávacia inštitúcia vyššieho odborného vzdelávania "Khakass State
University named after N.F. Katanov";
Vilniuská pedagogická univerzita;
Ministerstvo školstva a vedy Dagestanskej republiky;
Dagestanský inštitút pre profesionálny rozvoj pedagogických pracovníkov atď.
V rámci týchto organizácií sa vynakladá široké a mnohostranné úsilie na šírenie myšlienok
humanistickej pedagogiky.

Medzinárodné Pedagogické Čítania sa každoročne konajú v Moskve a zúčastňuje sa ich viac ako
šesťsto účastníkov, regionálnych a národných čítaní sa zúčastňujú tisíce ľudí.

Témy medzinárodných čítaní pomáhajú účastníkom postupne preniknúť do podstaty humánnej
pedagogiky.

Prvé čítanie (2002) - *"Humánnu pedagogika a spiritualita vzdelávacích priestorov"*.

Druhé čítanie (2003) - *"Môj úsmev, kde si?"*

Tretie čítanie (2004) - *"Prečo nežijeme svoj život ako hrdinovia ducha?"*

Štvrté čítanie (2005) - *"Čo pochopíme bez srdca?"*

Piate čítanie (2006) - *"Podťe sa, deti, naučme sa lietať!"*

Šieste čítanie (2007) - *"Pravda o škole."*

Siedme čítanie (2008) - *"V mise dieťaťa žiari zárodok semena kultúry"*.

Ôsme čítanie (2009) - *"Pravá výchova dieťaťa spočíva vo výchove seba samého"*.

Deviate čítanie (2010) - *"Aby učiteľ dal dieťaťu iskru vedomostí, musí nasať more Svetla"*.

Desiate čítanie (2011) - *"Ako milovať deti"*.

Jedenáste čítanie (uskutoční sa v roku 2012) - *"Pani učiteľka, inšpirujte ma k tvorivosti!"*

Čítania zahŕňajú okrúhle stoly, laboratóriá, workshopy, stretnutia s vedúcimi predstaviteľmi
humánnej pedagogiky a diskusie.

Existuje mnoho laboratórií a združení, v ktorých sa vykonáva vedecká a tvorivá práca na tvorbe
metodických príručiek, autorských programov a pilotných vzdelávacích kurzov. Vydávajú sa zborníky
vedeckých prác, konajú sa vedecké a praktické konferencie, obhajujú sa dizertačné práce.

V prevádzke sú experimentálne školy a materské školy.

Existujú rodičovské univerzity a prednáškové sály.

Hnutie «Starosť rodičov» každoročne organizuje medzinárodné a regionálne rodičovské čítania.

Ponúkajú sa kurzy profesijného rozvoja zamerané na základy humánnej pedagogiky. Za posledných desať rokov získalo certifikáty o profesionálnom rozvoji viac ako 28 000 učiteľov, vychovávateľov a rodičov z celého sveta.

Mnohé pedagogické fakulty a vysoké školy praktizujú špeciálne kurzy základov humánnej pedagogiky, pripravujú súvisiace programy a zborníky, vyhlasujú súťaže študentských prác na tému humanistickej pedagogiky a zakladajú študentské združenia.

Vydáva sa cieleňá literatúra; hlavnou je «**Antológia humánnej pedagogiky**» (55 vydaných zväzkov).

Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky každoročne vydáva časopis «Tri kľúče» s materiálmi Medzinárodných pedagogických čítaní. Vychádzajú *noviny «Humánna pedagogika», časopis «Svet humánnej pedagogiky», zborníky z majstrovských kurzov a Medzinárodné rodičovské čítania.*

Symbolom hnutia je **labuť na pozadí srdca** - znak jednoty, lásky a múdrosti (registrované autorské práva).

Medzinárodné centrum pre humánnu pedagogiku vytvorilo titul "**Rytier humánnej pedagogiky**" a zlatý odznak "**Srdce a labuť**". Medzinárodná verejná porota udelila titul "**Rytier humánnej pedagogiky**" a zlatý odznak "**Srdce a labuť**" 130 osobnostiam, ktoré sa v priebehu 10 rokov vyznamenali v oblasti humánnej pedagogiky.

Bola vytvorená **Hymna humánnej pedagogiky**, ktorá sa spieva na slávnostných zhromaždeniach.

Funguje **Verejná akadémia pedagogického umenia a socializácie Sh.Amonashviliho**, ktorá vedie diaľkové kurzy odborného rozvoja cez internet.

Plánuje sa zavedenie nových medzinárodných tradícií do vzdelávacej praxe: pravidelné oslavy **«Medzinárodného dňa vyučovania»** venované téme duchovnej a morálnej výchovy detí; zriadenie medzinárodného štatútu **«Školy humánnej výchovy»**, "**Materská škola materská škola humánne vzdelávanie**"; vytvorenie webovej stránky „**Internetové múzeum humánnej pedagogiky**“; rozvoj práce mládežníckeho krídla hnutia humánnej pedagogiky.

Sme otvorení spolupráci s ľuďmi a organizáciami, ktoré sa aktívne zapájajú do sebazdokonaľovania a prijímajú tento **manifest**.

Záver

V **«Manifeste humánnej pedagogiky»** sme sa pokúsili uviesť základné myšlienky a smery, ktoré dávajú vzniknúť Medzinárodnému spoločenskému hnutiu za nasýtenie sveta vzdelávania duchovnosťou, láskou, múdrosťou alebo, ak chceme použiť jedno komplexné slovo - Svetlom.

Veríme v nevyhnutnosť humanistickej pedagogiky. Svet vzdelávania sa môže stať dôstojným pre Novú Generáciu Detí len prostredníctvom nášho zvýšeného a rozšíreného pedagogického vedomia a tvorivej praxe.

Preto vás naďalej úprimne vyzývame, aby ste sa riadili myšlienkami humánnej pedagogiky, ktoré sme my, moderní učitelia, zdedili od najväčších mysliteľov.

Obraciame sa na každého z vás:

Nášmu vzdelávaciemu svetu osobne chýba Svetlo Vášho Srdca a Mysle.

Prajeme vám pochopenie vašej vysokej povinnosti, inšpiráciu a tvorivosť vo vašej službe Detstvu.

Autori

«Manifestu humánnej pedagogiky»

1. **Š.A. Amonašvili** - prezident Medzinárodnej asociácie verejných združení "Medzinárodné Centrum humánnej pedagogiky", Rytier humánnej pedagogiky, Rytier detstva, doktor psychológie, profesor Moskovskej štátnej pedagogickej univerzity, akademik RAO, laureát Ceny ruskej vlády.
2. **D.M. Mallaev** - prezident Celoruskej verejnej organizácie "Centrum humánnej pedagogiky", rektor Dagestanskej štátnej pedagogickej univerzity, doktor pedagogických vied, profesor, člen korešpondent Ruskej akadémie vzdelávania, Rytier humánnej pedagogiky, Machačkala, Rusko.
3. **S.L. Kruk** - viceprezident Medzinárodnej asociácie verejných združení "Medzinárodné centrum pre humánnu pedagogiku", prezident Celoukrajinskej kultúrnej a vzdelávacej asociácie pre humánnu pedagogiku, riaditeľ Centra pre inovatívnu pedagogiku a psychológiu, doktor pedagogiky, docent na Chmelnickej národnej univerzite, Rytier humánnej pedagogiky, Ukrajina.
4. **K. Š. Mansurová** - členka Koordinačnej rady Medzinárodného združenia verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", vedúca Medzinárodného verejného hnutia "Rodičovská starostlivosť", doktorka humánnej pedagogiky, Moskva, Rusko.
5. **K.A. Molchanova** - členka Koordinačnej rady Medzinárodného združenia verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", predsedníčka Združenia pre humánnu osobnú pedagogiku v Estónsku, Rytierka humánnej pedagogiky, Tallinn, Estónsko.
6. **I. Pogrebniak** - členka Koordinačnej rady Medzinárodnej asociácie verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", predsedka Správnej rady Lotyšskej asociácie humánnej pedagogiky, vedúca Centra humánnej pedagogiky Strednej školy Anninmuiza v Rige, Rytierka humánnej pedagogiky v Lotyšsku.
7. **I. Stulpinenė** - člen riadiaceho výboru Medzinárodnej asociácie verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", predsedník Litovskej asociácie humánnej pedagogiky, Rytier humánnej pedagogiky, autor knihy "Fyzika jazykom srdca", učiteľ, Klaipeda, Litva.
8. **Kh.Sultanova** - vedúca Čečenského republikového centra pre humánnu pedagogiku, vedúca oddelenia inovácií a národnej vzdelávacej politiky Ministerstva školstva a vedy Čečenskej republiky, vážená učiteľka Čečenskej republiky, Rytierka humánnej pedagogiky, Groznyj, Rusko.
9. **K.T. Sultanov** - vedúci Dagestanského republikového centra humánnej pedagogiky, riaditeľ gymnázia "Kultúra mieru", čestný učiteľ Dagestanu, Rytier humánnej pedagogiky, Derbent, Rusko.
10. **T.V. Šurtina** - členka Koordinačnej rady Medzinárodného združenia verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", predsedníčka republikovej verejnej organizácie "Centrum humánnej pedagogiky Chakaskej republiky" Škola života Š. Amonašviliho", členka Verejnej komory Chakaskej republiky, čestná pracovníčka všeobecného vzdelávania Ruskej federácie, Rytierka humánnej pedagogiky, Abakan, Rusko.
11. **M.N. Abramova** - zástupkyňa riaditeľ'a akademickej samosprávy, čestná pracovníčka všeobecného školstva Ruskej federácie, Rytierka humánnej pedagogiky, Moskva, Rusko.
12. **V.G. Alexandrova** - členka koordinačnej rady Medzinárodného združenia verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", doktorka pedagogických vied, profesorka na Moskovskej štátnej pedagogickej univerzite, autorka monografie "Kresťanské počiatky humánnej pedagogiky", Rytierka humánnej pedagogiky, Moskva, Rusko.
13. **I.V. Alekseenko** - učiteľ ďalšieho vzdelávania na škole M. Gorkého. M. Gorký, člen správnej rady Kultúrneho a vzdelávacieho centra Harmónia, Rytier humánnej pedagogiky, Klaipeda, Litva.
14. **N. A. Amonašvili** - učiteľka na 1. experimentálnej štátnej škole v Tbilisi, doktorka pedagogiky, autorka príručiek a didaktických materiálov pre 1. - 4. ročník, Rytierka humánnej pedagogiky, Tbilisi, Gruzínsko.

15. **M.G. Amonašvili** – zástupníka riaditeľ'a experimentálnej verejnej školy Tbilisi I, Tbilisi, Gruzínsko.
16. **P. Š. Amonašvili** - spisovateľ, prezident Detského umeleckého centra Basti-Bubu, Tbilisi, Gruzínsko.
17. **V.F. Bak** - podpredsedníčka Celoukrajinskej kultúrno-osvetovej asociácie humánnej pedagogiky, učiteľka-metodička, „Excelencia vo vzdelávaní Ukrajiny“, autorka knihy „Biológia v jazyku srdca“, Rytierka humánnej pedagogiky, Artemovsk. , Ukrajina.
18. **M.A. Baranyuk** - členka riadiaceho výboru Medzinárodnej asociácie verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", členka predstavenstva Estónskej asociácie humánnej osobnostnej pedagogiky, vedúca Estónskeho centra humánnej pedagogiky, vedúca Detského centra Lasnamäe, Rytierka humánnej pedagogiky, Tallinn, Estónsko.
19. **M.V. Boguslavsky** - šéfredaktor novín "Pedagogic Newsletter", doktor pedagogických vied, profesor, člen korešpondent Ruskej akadémie vzdelávania, rytier humánnej pedagogiky, Moskva, Rusko.
20. **M. S. Gvilava** - učiteľka na 1. experimentálnej štátnej škole v Tbilisi, Knight of Humane Pedagogy, Tbilisi, Gruzínsko.
21. **S.Y. Gorodovič** - vedúca pobočky Celoruskej verejnej organizácie "Centrum humánnej pedagogiky", riaditeľka NOU "Náš dom", Rytierka humánnej pedagogiky, Rusko.
22. **Z.A. Grigalašvili** - riaditeľ experimentálnej verejnej školy Tbilisi I, Tbilisi, Gruzínsko.
23. **E.S. Evdokimova** - vedúca volgogradskej pobočky celoruskej verejnej organizácie "Centrum humánnej pedagogiky", kandidátka pedagogických vied, docentka, laureátka Ceny vlády mesta Volgograd, Rytierka humánnej pedagogiky, Rusko.
24. **D.D. Zuev** - hlavný redaktor Antológie humánnej pedagogiky, člen korešpondentom Ruskej akadémie vzdelávania, profesor, Rytier humánnej pedagogiky, Moskva, Rusko.
25. **V.M. Gulivatyi** - prezident Akadémie humánnej pedagogiky, Rytier humánnej pedagogiky, profesor, Vinnica, Ukrajina.
26. **Kiršin I.A.** - vedúci Kaliningradskej pobočky celoruskej verejnej organizácie "Centrum humánnej pedagogiky", vedúci štúdia "Slnečná záhrada" na lýceu č. 49, kandidát pedagogických vied, Rytier humánnej pedagogiky, člen rady Medzinárodného centra humánnej pedagogiky, Rusko.
27. **V.A. Kučerovský** - vedúci odeskej pobočky Celoukrajinského kultúrneho a vzdelávacieho centra pre humánnu pedagogiku, hlavný redaktor novín "Humánnu pedagogika", Rytier humánnej pedagogiky, Belgorod-Dnistrovsky, Ukrajina.
28. **E. B. Michajlov** - člen predstavenstva Celoukrajinského kultúrneho a vzdelávacieho združenia pre humánnu pedagogiku, vedúci Černivského oblastného centra pre humánnu pedagogiku, Černivci, Ukrajina.
29. **T.L. Nadtočiy** - člen rady Celoukrajinského kultúrneho a vzdelávacieho združenia humanistickej pedagogiky, vedúci Charkovského regionálneho centra humanistickej pedagogiky, člen tvorivého zväzu "Kongres spisovateľov Ukrajiny", Rytier humánnej pedagogiky, Charkov, Ukrajina.
30. **V.G. Nikitin** - členka koordinačnej rady Medzinárodného združenia verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", predseda Medzinárodnej verejnej poroty "Srdce a labut'", generálna riaditeľka s.r.o. "Riadiaca spoločnosť Rostenergocomplex, Rytierka humánnej pedagogiky, Rostov na Done, Rusko.
31. **V. G. Nioradze** - učiteľka, člen APSN, doktorka pedagogických vied, profesorka na Moskovskej štátnej pedagogickej univerzite, autorka pedagogického systému výchovy k spisovnému jazyku, Rytierka humánnej pedagogiky.
32. **D. Ozols** - podpredseda Medzinárodnej asociácie združení obcí "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", člen predstavenstva Lotyšskej asociácie humánnej pedagogiky, Rytier humánnej pedagogiky, Riga, Lotyšsko.

33. **T.L. Pavlova** - členka Koordinačnej rady Medzinárodnej asociácie verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", vedúca Novosibirskej pobočky Celoruskej verejnej organizácie "Centrum humánnej pedagogiky", profesorka, vedúca katedry pedagogiky Novosibirskej štátnej pedagogickej univerzity, doktorka pedagogických vied, čestnou pracovníčkou vyššieho odborného vzdelávania RF, Rytierka humánnej pedagogiky, Rusko.

34. **T. N. Rumjanceva** - členka Koordinačnej rady Medzinárodného združenia verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky" a poradkyňa Centra humánnej pedagogiky Medzinárodného Roerichovho centra v Moskve, Rusko.

35. **N.A. Salienko** - členka predstavenstva Celoukrajinskej kultúrnej a vzdelávacej asociácie humánnej pedagogiky, vedúca Dnepropetrovskej pobočky Celoukrajinskej kultúrnej a vzdelávacej asociácie humánnej pedagogiky, doktorka-metodička Mestského centra zdravia, Rytierka humánnej pedagogiky, Ukrajina.

36. **V.S. Sartania** - doktor ekonómie, profesor, dekan Fakulty ekonómie a podnikovej správy Univerzity sv. Andreja patriarchu v Gruzínsku, akademik APSS, Tbilisi, Gruzínsko.

37. **T.M. Skhvitardze** - zakladateľka a producentka detského umeleckého centra "Basti-Bubu", umelecký vedúci súboru, autorka detských relácií na televíznych kanáloch v Gruzínsku, Tbilisi, Gruzínsko.

38. **E.N. Chernozemova** - viceprezidentka Medzinárodnej asociácie verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", viceprezidentka Celoruskej verejnej organizácie "Centrum humánnej pedagogiky", doktorka filologických vied, profesorka, Rytierka humánnej pedagogiky, Moskva, Rusko.

39. **M.I. Šišová** - viceprezidentka Medzinárodnej asociácie verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", viceprezidentka Celoruskej verejnej organizácie "Centrum humánnej pedagogiky", riaditeľka štátnej vzdelávacej inštitúcie SOSH č. 200, čestná pracovníčka všeobecného školstva Ruskej federácie, laureátka Ceny moskovskej radnice, doktorka pedagogiky, Rytierka humánnej pedagogiky, Moskva, Rusko.

40. **Z.L. Tsutskiridze** - novinár, doktor pedagogiky, profesor, koordinátor pedagogického výskumu na Pedagogickom inštitúte Univerzity I. Čavčavadzeho v Tbilisi, Gruzínsko.

41. **I.O. Ermetov** - člen koordinačnej rady Medzinárodného združenia verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", podpredseda Celoukrajinského kultúrneho a vzdelávacieho združenia humánnej pedagogiky, vedúci Kyjevskej pobočky humánnej pedagogiky, laureát kabinetu ministrov Ukrajiny.

42. **T. Jaunzemis** - člen Koordinačnej rady Medzinárodnej asociácie verejných združení "Medzinárodné centrum humánnej pedagogiky", člen predstavenstva Lotyšskej asociácie humánnej pedagogiky, vedúci odboru školstva v regióne Smiltene, Rytier humánnej pedagogiky, Lotyšsko.

Busheti,
Gruzínsko.
17.07.2011

Prekla do
slovenského jazyka
realizoval nerodený
hovoriaci slovenského
jazyka, Bratislava, 2022